

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

20. Respondetur ad scommata Ioannis Fabri qui Pontifices carpit portantes
calceos Cruce signatos, & ostenditur humilitatis causa & ad honorem
Crucis, ritum hunc à tempore S. Syluestri fuisse ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Hæc omnia Raynaudus, & ante ipsum Georgius Pelacchus in *Comment. ad Bullam Urbani VIII. de subileo anni sancti scilicet*. 3. & Gonzalez Ponce de Leon contra Waramundum *cap. 2. per tot.*

5. Vide etiam ad ornatum tituli, quo Summi Pontifices utuntur, ea, quæ eruditè obseruat Michaël Muclerus de *Monarchia Eccles. tom. 1. par. 2. l. 1. cap. 9. per tot.* Undè ex his patet, quàm immeritè contra dictum titulum, & Summos Pontifices eo utentes Theodorus, & Waramundus, & alij hæretici confutuerint.

RESOL. XIX.

Quare Summus Pontifex non solum calcamento Cruce signatus, sed etiam colore rubeo utatur? Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 19.

§. 1. **O**bseruat Augustinus Barbosa de *iure Eccles. lib. 1. cap. 2. num. 90.* quòd Pontifex semper, & ubique laevis, & candidis vestibus utatur, iuxta illud *Eccles. 9.* Omni tempore vestimenta tua sint candida: & ego obseruo pro casu nostro, Sacerdotes veteres vfos fuisse calcamentis candidis: & idèd Appian. *l. 5. de bell. ciu. de M. Antonio* ita scribit: Calcamenta candida, qualia Atheniensium, & Alexandrinorum Sacerdotes (quos Phæcasijs appellant) de ferre confueuerunt, sibi assumpserunt. Et de huiusmodi Sacerdotibus, & calcæorum ab illis denominatorum meminit Seneca *l. 7. de benef. cap. 2. 1.* Pythagoricus, inquit, quidam emit à Sutore Phæcacia, & Iuuenal. *sat.*

Phæcasijs vetera ornamenta Deorum.
Quare igitur Pontifex cum alias, vt plurimum, candidis vestimentis, tamen calcamentis utatur coloris rubei?

2. Respondeo, quòd S. Leo IX. *epist. 1. que est ad Michaëlem, & Leonem*, demonstrat Pontificatum Romanum esse Regale Sacerdotium, etiam spectata terrenâ dominatione, idèdque notat Pontificem à Constantino Magno donatum insignibus Imperialibus; & *cap. 38.* (successores S. Petri iam in terris retinere specialem dignitatem terreni, cælestisque Regni) innotque Græcos, ne inuideant. Inter ea portò Regiæ potestatis insignia, quæ à Constantino collata Rom. Pontifici prodit S. Leo, calcæos purpureos disertè recepit Balsamon. Erant enim calcæi purpurei nota cultus principalis, iuxta ea, quæ habet Basilius Imper. in *capitibus ad Leonem filium cap. 63.* & iuxta illud Corippi *lib. 2.*

*Purpureo sura resonant fulgente cothurno,
Cruaque puniceis induxit regia vinculis
Parthica Campano dederant qua tergora faco,
Qui solet edomitos victor calcare Tyrannos
Romanus Princeps, & barbara colla domare
Sanguineis prælata rosis, laudata rubore,
Lætæque pro sacris tactu mollissima plantis,
Augustæ solis hoc cultu competit vti,
Sub quorum est pedibus Regum cruor.*

3. Procopium Imperio inhiantè, ad calcæos vsque purpuratum exhibet Ammian. *lib. 26.* Rubra talarum cum pyramide margaritis distincta, in cuius summitate lapis purpureus refulgebat, fuisse Regum insignia ait Gregor. Logotheta in *Chron. Constantinop. pag. 41. & 42.* Patriarcha Constantinop. referente Cuiropalate in *hisor. Isuaci Comneni*, purpureos calcæos sibi deberi inde confirmabat, quod inter Sacerdotium, & Regnum nihil interesse diceret, vel admodum parum. Alia dabit Balduinus *lib. de calceo c. 10.* Debetur ergo multa magis Romano Pontifici:

inter cuius Pontificium, & quodcunque Regnum tantum distat, quantum inter humana, & supernaturalia. Vel ex hoc ergo antiquo cultu Pontificis Romani, apparet eum meritè accenseri Regibus. Quamquam pie, & sapienter Pontifices calcæis illis Regibus crucem adiunxerunt. Et hæc omnia, vt semper solet, eruditè obseruat Pater Theophilus Raynaudus in *Onomastico Pontificio littera R. ver. Rex.*

4. Sed ego in calcamentis rubeis Pontificis, mysticam significationem agnosco; volunt itaque Pontifices in illis demonstrare Christi fidelibus ad eorum genua procumbentibus, & pedes osculantibus, volunt, inquam, eis demonstrare se esse redemptos purpureo Christi cruore, & tunc adorare Pontificem caput visibile Ecclesiæ, quam Christus acquisiuit sanguine suo, vt ait Lucas *Act. 20.* & ad eius imperium, de quo in *superiori resol.* diximus calcamentum esse symbolum, & figuram, Christum per crucem petuissè, vt asserit D. Paulus ad *Philipp. ep. 2.*

5. Unde ex his, vt dixi, meritè Pontifices fidelibus eos adorantibus præbent ad osculandum pedem calceò signo crucis, & simul rubeo colore ornatum. Hinc appositè, & eleganter pro casu nostro Episcopus Ioseph. Steph. exponit de calcamentis Papæ verba illa *Psal. 67.* Vt intingatur pes tuus in sanguine, accipe eius verba *cap. 18.* Quare omnia (ait) cum à passione Christi habeant firmitatem, non abs re Pontifices vt hanc mysticam intelligentiam significare viderentur, crucem pedibus impresserunt; iuxta illud *Psal.* Vt intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Tunc enim pedes sanguine tinguntur, cum cruce Christi decorantur; tunc linguæ canum ipsomet sanguine imbuuntur, cum hæretici, more canum vestigijs summi Sacerdotis obuolui pedes lambunt, & sandalijs impressam crucem osculantur.

6. Qui mos vsque ad èdè vetus, & firmus est habitus, vt nusquam Romanum Pontificem depictum, aut marmore expressum, aut ære ductum videas, quin etiam præter insulam, & Sacerdotij ornamenta, crucem pedibus appictam cernas; vt ex imaginibus venerandæ vetustatis, quæ in Basilicis Laurentiana, & Vaticana multis abhinc annis depictæ sunt, constat. Ita ille, Cuius verba idèd notanda sunt, quia Petrus Molineus Calvinista in *libro*, quem inscripsit de *Monarchia temporali Romani Pontificis* Londini edito, hanc regulam constituit. Non excedere annos sexcentos, vel ad minus quingentos mera est nouitas, cum de Ecclesiâ, vel doctrina, vel disciplina agitur. Intendit enim perfidus hæreticus omnia ea, quæ à Romanis Pontificibus præsertim recentioribus intra hoc tempus præcta, vel determinata sunt destrucere, & eorum auctoritatem minuere; ac tollere. Sed in nostro casu omnia etiam tempore Sancti Siluestri, & aliorum veterum Pontificum obseruabantur, vt infra patebit.

RESOL. XX.

Respondetur ad scommata Ioannis Fabri, qui Pontificem carpit portantes calcæos Cruce signatos; & ostenditur humilitatis causa, & ad honorem Crucis ritum hunc à tempore S. Syluestri fuisse introductum. Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 20.

§. 1. **A**gnosce; ait S. August. in *psal. 54. v. 1.* gloriâ crucis ipsius, iam in fronte Regum crux illa fixa est, cui inimici insultauerunt. Et tamen obgarrit Fabrus cum pluribus Hæreticis) illam Pontifex deicit ad pedes, & fardo situ calcæis infigit. Dico

Dico igitur morem istum à S. Siluestro Papa incepisse, & postea illum secuti sunt alij Pontifices, vt ex vetustis imaginibus aperitissime probat Angelus Rocca in *obseruationibus super imagines S. Gregorij, & parentum eius*, à Ioanne Diacono conscriptas, & post illum Benedictus Balduinus *lib. de calceo c. 27.* quibus adde Andrea de Saullay *de deosculat. pedum Pontifici c. 2. per tot.* vbi firmat, signum crucis sandaliis, seu calceamentis Pontificum Romanorum prisco ex more insertum fuisse. Vnde in *Ceremoniali Rom. lib. 1. c. 6.* sic habetur: Indacitur electus (scilicet Pontifex) Papali habitu, toga scilicet lanæ, caligis rubeis, & sandaliis rubeis aurea cruce signatis: Nec aduersus hunc morem obiciant hæretici cum Fabro Imperatorum exempla cruce gerentium in manu pro sepro, in capite pro corona. Ab his enim pietate Papa se vinei non patitur; à quo potius quanto honore crux habenda esse edoceretentur. Nihil magis siquidem in ornatu Pontificis est, quod effulgeat. Crux ei pro baculo est, ac virga pastorali. Crucem in tiaræ suæ fastigio pro exquisitiori gemma præferit. Hanc pallio Papali ante, & retrò ac circumquaque acu intexam gestat super humeros, super pectus; pendulamque aliam habet, quæ à sinu suo super cor deluit. A capite igitur ad pedes vsque cruce insignitus est: hocque ornatu totus eius decoratur apparatus, vt sic cum Apostolo gentium illuminatore palam profiteatur, se tantummodò gloriari in cruce Domini sui, *Gal. 6. v. 14.*

2. Quam etiam sandaliis seu calceamentis fixerunt, vt Christi fideles eorum genibus aduoluti, & ad eorum prostrati pedes, deosculentur non tam eorum pedes, quam Christi triumphale signum adorent, & D. Petri simul pro ipsius Domini clarificatione Crucifixi sacra vestigia clauis confixa venerentur. Itaque cum primùm Pontifices agnoscerent, vniuersos passim Christianos pietatis & honoris ergo ad suorum pedum oscula proruerent, vt à se honorem illum, ad Christi Domini gloriam transferrent, Crucem, quæ præcipuum est gloriæ eius monumentum, calceis suis adtexi curauerunt. Sic enim factum, vt Christiani homines, eum honorem, quem Pontifici per pedum eius oscula habentes ibant delatum, cruce in ipsius calceis perspecta in Christum præsertim referrent: atque ad eum ore contingere, in impressisque labiis suauiari viderentur.

3. Hæc ratio, qua maximè Summorum Pontificum humilitas, atque Religio commendatur, ab Angelo Rocca, & Benedicto Balduino fuit antehac obseruata; sed hoc cum discrimine: quòd Balduinus, vt à se profectam illam assignat: Rocca se à Iosepho Stephano, cuius etiam profert ipsa verba, aperte mutuatam profitetur. Quæ cum verissima, ac efficacissima sit, euadit vtique consecræntem; quam antiquus sit ritus deosculandi pedes Rom. Pontificis. Si enim idèd crux postea fuit in sacris eius calceis, vt quæ oscula eis à fidelibus reuerentiæ causa infingebantur, ad Christum, cum toto honore, qui ex pio hoc obsequio dimanabat, velut ad authorem Pontificiæ dignitatis, ac primarium Religionis obiectum, & summum, ac æternum Pontificem in Papa ipsius Vicario representatum, Christiani intelligerent à se (vt ab ipso Papa) referenda esse: Et hæc omnia docet Andreas Saullay *vbi supra, cap. 5.* & Stephanus *cap. 18.* Vnde ex hac cæremonia Pontificum humilitas commendari debet, qui cum omnes populos communi voto, vt docuimus, ad suos pedes adorandos propensos agnoscerent, Cruci Christi osculationem potius, quam sibi ipsis tantum honorem deferri maluerunt, vt omnes

Thom. IX.

Christianos benignè ad oscula pedum exciperent

4. Itaque vt expressam Christi imaginem referrent, vt Saluatoris passionem in hominum memoriam redigerent, Crucem sandaliis affixerunt, vt Christiani homines eos honores, quos debitos, vt necessarios Pontifici deferebant, cruce perspecta alacrius exhiberent.

5. Itaque ritum, quem Pontifices obseruant vtendi calceis cruce signatis contra Fabram, & alios Nouatores, humilitatis causa à Summis Pontificibus introductum fuisse dicendum est.

6. Sed non erit extra rem mysticas significationes adducere, quare Pontifices calceamenta crucis signo adornent. Suppono igitur, veteres aliquando gemmis, & margaritis calceos ornasse, vnde Plinius *lib. 9. cap. 35.* Neque enim (inquit) gestare margaritas, nisi calcent, ac per vniones etiam ambulent, satis est. Hinc puellæ Sionitides Regiam sacræ sponsæ dignitatem ex calceamentorum ornatu adstruunt *Cantic. 7. cap.* Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia Principis. Et idèd *Is. 3. vers. 18.* asseritur: In die illa auferet Dominus ornamenta calceamentorum.

7. Verùm magis pro casu nostro obseruo, olim Imperatores cum à populis adorabantur, calceamenta gemmis ornare solebant, vt obseruat Alexander ab Alex. *Gen. dier. lib. 5. cap. 18.* Eutropius *lib. 1. de gestis Roman. 10. cap. 19.* Lampridius in *Chronic.* Casiodorus in *Consulibus Rom.* Euseb. in *vita Eliogabali.* & in *vita Alexandri Seneri*, cum Seneca *lib. 2. de benef. cap. 12.* verum hodie Pontifices non gemmis, & margaritis vt Imperatores faciebant, sed pretioso Crucis signo plusquam gemmis, & margaritis à Christianis assumendo, calceamenta sua adornant.

8. Aliam mysticam interpretationem adducam, Lectotibus (vt reor) non ingratam; suppono igitur calceamenta esse Regum typum, & symbolum dominij, & Imperij. Probant hoc Hieronymus Prædus, & Cornelius à Lapide in illis verbis *Ezech. 16. verb. 10.* Calceauit te hyacinthis; vnde Dauid Idumæam subiugatur, dixit *Psal. 59. 10.* In Idumæam extendam calceamentum meum: & *Psal. 107.* Secundùm *lectionem Nebisens.* Super Reges terræ proiciam calceamentum meum; & idèd Io. Lorinus explanans ista verba, sic ait; Extensio, aut immisio, aut projectio calceamenti, siue super colla hominum, siue super eorum regionem, denotat subigere, ac in potestatem redigere, subiugare, possessionem inire. Ita ille. Clare igitur apparet calceamentum esse typum Regni, & Imperij; Quod magis confirmatur ex verbis *Ezech. 24.* Corona tua circumligata sit, & calceamenta erunt in pedibus tuis. Quam mira copulatio est ista calceamentorum cum corona! quia, vt diximus, calceamenta figura sunt imperij, & Regni.

9. Hoc supposito, ecce mysterium, quare Pontifex gestet in pede signum crucis, cum Christus peruenisset ad Regnum Ecclesiæ mediante cruce, vt ipsamet canit: Regnauit à ligno Deus; Vnde hoc *Isa. c. 9. vers. 6.* prædixit in illis verbis: Et factus est principatus super humerum eius, secundum expositionem communem Patrum, quos affert hic Leo Castrus, & sentiunt ipsi Hebræi, teste Galatino *lib. 9. cap. 19.* Sequitur ex his rectè Pontificem in calceamentis, quæ, vt dictum est symbolum sunt Imperij, signum crucis infingere, ad demonstrandum, Regnum Ecclesiæ, de quo ipse est visibile caput, mediante cruce prius per Christum obtentum fuisse, & postea mediante cruce per D. Petrum, ad ipsam Pontificem

Ff 2

Pontificem eorum Vicarium, & successorem peruenisse.

10. Et ego quidem, (dum genuflexi ante Pontificis pedes cruce signatos existimus) cogito ipsum nobis asserere, Vultis, ne pedes vestri commoueantur? *Psal. 37.* Vultis, ut pedes vestri dirigantur in viam pacis? *Luc. 1.* Vultis, ut pedes vestros perficere in semitis Domini? *Psal. 16.* Vultis, ut ipse Dominus custodiat introitum & exitum pedum vestrorum? *Psal. 120.* Amplectimini crucem, tribulationes vide licet, & mortificationes; quia hæc sunt via Regia, quæ ducit ad Cælum; & postea dñm eius calceamentum ornatum cruce actu osculamur; cogito Pontificem nobis dicere: Non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus, Paulus *ad Hebr. 13.* Si vultis super hanc ciuitatem calceamen-

tum extendere (vt locutus est Dauid *ubi supra*, id est dominium, & possessionem illius habere) amplecti. mini crucem exemplo Saluatoris, de quo dicitur, quod oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam. *Luc. 24.* Regnum enim cælorum vim patitur. *Matth. 11.* Et idem per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei. *Matth. 14.* Itaque ex his mysticis interpretationibus patet appositè Pontificem calceos cruce signatos gestare.

Et hæc dicta sufficiant circa præsentem tractatum, quæ omnia Sanctissimo D. N. humiliter corrigenda submitto; præmissa priùs Adoratione Pontificia; idem procumbens, & pronus in terra eius pedes osculando, in detestationem omnium hæreticorum, ingenti animi submissione ipsum venerabundus, adoro.

TRACTATUS QVINTVS

DE

INFALLIBILITATE DECRETORVM ROMANI PONTIFICIS extra Concilium.

RESOLVTIO PRIMA.

An Papa possit errare definiendo aliquid de Fide extra Concilium Generale?

Et sententia affirmatiua aliquorum adducitur. Ex p. 11. tract. addit. 2. Resol. etiam, 1.

§. 1. **S**APIENTISSIMVS Dominus Noster Innocentius Decimus nunc feliciter regnans nouissime promulgauit Constitutionem quandam datam Romæ pridie Kalendas Iunij 1653. contra Concilium Iansenium Episcopum Ipresem, & quosdam alios Iansenistas, in qua ad instantiam plurimorum Galliarum Episcoporum petentium declarationem quinque propositionum, illas declarauit, & damnauit tanquam hæreticas, vt videre est in dicta Bulla posita in fine romi quinti, nostrorum operum. Sed eruditissimus Petrus de Marca Archiepiscopus Tolosanus testatus est mihi per epistolam datam Parisiis die 19. Iulij 1653. aliquos Iansenistas occasione dictæ Bullæ ausos fuisse asserere, Pontificem extra Concilium non posse determinare aliquid circa fidem; quod etiam ausi sunt dicere tempore fel. mem. Urbani VIII. vt patet apud doctissimum Caramuelem in *Theologia fundamentali, fundament. 4. num. 169.* Propositio ardenti cauterio inurenda. Vnde ego ad compescendam eorum audaciam, & temeritatem, illam in hoc Tractatu labefactare conabor, infallibilitatem Romani Pontificis extra Concilium secundum Catholicam veritatem stabiliendo. Hoc enim debeo Apostolorum

Principi Petro patrono, ac intercessori meo, qui in suo successore adhuc regnat, & loquitur, nec non Sanctæ Sedi Apostolicæ, ac Sanctissimo D. N. Innocentio, quorum humillimus, ac indignus minister existo.

2. Itaque ad propositam quæstionem, respondeo, olim quosdam docuisse, quod quamuis Romanus Pontifex cum Concilio Generali errare non possit in definiendo, tamen si seorsum definiat, possit errare; & hanc sententiam tenent Adrianus in 4. sententiarum in materia de Sacram. Confirmat. art. 3. ad secundum principale. Castro lib. 1. contra hæreses cap. 2. & latius cap. 8. Gerson. tract. de potest. Eccles. Almainus in 3. dist. 24. q. 5. dub. 6. & alij.

3. Probatur hæc opinio, primò, quia non legitur in Evangelio, quod concessum sit hoc privilegium Petro, aut eius successoribus, sicut legitur, concessum fuisse toti Ecclesiæ, quæ repræsentatur per Concilium Generale Ioan. 14. Alium Paraclitum dabo vobis, vt maneat vobiscum in æternum, & ita Ecclesia dicitur columna veritatis. Vnde *Aclor. 15.* cum orta esset controuersia de legalibus, non ad Petrum, sed ad Concilium Apostolorum simul cum Petro delata est, vt definiretur.

4. Probatur secundò, quoniam ad definiendum aliquid de fide debet præcedere sufficiens diligentia, quam certum est fieri in Concilio Generali, sed non ita certum, quod fiat à solo Papa seorsum. Deinde aliàs frustra congregaretur Concilium Generale ad definiendum aliquid de fide. Vnde in Epistola Concilij Africani ad Celestinum Papam dicitur maioris roboris esse, quæ à multis, quàm quæ ab vno Episcopo